

Učitel v roli realizátora a uživatele

Např. pokud učitel využívá různé zkoušky (nebo ještě obecněji úkolové situace), může jejich výsledky dobře využít pro formativní hodnocení žáků (viz kapitola 2), stejně tak dobře může z výsledků jím připravených zkoušek vyčíst užitečnou zpětnou vazbu pro sebe a své pedagogické působení v dané třídě. Může ho to vést k sebereflexi a případné modifikaci vlastní výuky v následujícím období. Zde není třeba usilovat o vysokou míru standardizace zkoušky a učitel může, a je to vhodné, využívat v zásadě celé spektrum uvedených forem. Samozřejmě je důležité, aby učitel uměl zvolený typ zkoušky dobře připravit, aby mu poskytla takové informace, které od ní očekává, a byl si tedy i vědom předností a limitů dané formy z hlediska rozsahu možností ověřovat určité typy dovedností, ale i limitů svých vlastních při usilování o „objektivitu“ hodnocení.

Škola v roli realizátora a uživatele

Podobně pokud škola sama chce získávat zpětnou vazbu o jednotlivých třídách a učitelích pro své vlastní formativní účely, je na její zodpovědnosti, jakou pozornost určitým formám zkoušky bude věnovat. Např. některé školy realizují prezentace výsledků činností žáků v rámci různých celoškolních slavností. Zde pak škola dělá či může dělat různé kroky vedoucí ke standardizaci takového typu zkoušky. Jsou dobře vyspecifikována zadání pro žáky, někdy jsou již k dispozici ukázky z předešlých let demonstrující zpravidla nejlepší výkony, kritéria hodnocení jsou jasně formulována a žákům vysvětlena předem. Pro výsledné hodnocení jsou sestaveny komise, jejichž členy mohou být nejen učitelé, ale třeba i žáci z jiných tříd či zástupci rodičů jiných žáků, než kteří jsou hodnoceni.

Aktéři zodpovědní za vzdělávací politiku v roli realizátora a uživatele

Pokud však chtějí získávat zpětnou vazbu o výsledcích vzdělávání aktéři zodpovědní za vzdělávací politiku v určitém regionu nebo v rámci celé České republiky, pak musí zodpovídat za úroveň standardizace zkoušky. Právě s ohledem na finanční efektivitu se většinou kloní k realizaci zkoušky formou didaktického testu a dále musí zajistit spolehlivý sběr dat, tedy srovnatelné podmínky pro všechny žáky, což obnáší důkladné utajení zkoušky předem a kontrolu proti opisování a nápovědě při vlastní realizaci zkoušky. Vždy je však na zodpovědnosti aktérů této úrovně, aby objasnili a zdůvodnili účel realizace zkoušky. Předvedou tím buď veřejným diskusím, nebo tomu, že aktéři různých úrovní budou mít nejasná očekávání. To znamená obavy, zda se jedná skutečně jen o zkoušku plnící formativní cíl pro vyšší patra vzdělávacího systému nebo je v dané zkoušce obsažen i cílený aspekt sumativního hodnocení pro nižší články systému. Jedná se o obavy na straně žáků (Budou se výsledky testu promítat do známky na vysvědčení? Budou mít výsledky dopad na přijímací řízení na vyšší stupeň školy?), učitelů (Bude ředitel školy z výsledků vyvozovat nějaký dopad ve formě finančních odměn? Budu se muset zodpovídat za zveřejněné výsledky řediteli, rodičům?) a vedení škol (Co výsledkům řekne zřizovatel školy? Budou mít výsledky dopad na finanční odměnu ředitele? Mohou výsledky ohrozit jeho pracovní místo při dalším konkurzu na ředitele? Mohou výsledky ohrozit publicitu školy před rodiči budoucích žáků? Nehrozí v případě zhoršených výsledků brzká návštěva České školní inspekce?).

Na druhou stranu je dobře, když aktéři z vyšších úrovní vzdělávacího systému z důvodů zodpovědnosti za kvalitu vzdělávání nabízejí aktérům z nižších úrovní zkoušky připravené k vlastnímu a dobrovolnému využití pro formativní či sumativní hodnocení. Také tento účel užití musí v těchto případech nechat na zodpovědnosti těch, komu tuto pomoc nabízejí. Takto